Linguæ Persicæ Institutiones ex Meninski Grammatica depromptæ anno Domini 1746.

Caput primum de Litteris

Sciendum inprimis persas turcas que exquo mahometismus invaluit ab arabibus in Religionem ita etiam Litteras sumpsisse eordem que nexus ac ductus characterum usus pare adeò que (quod ceteris que orientalibus commune est) a dextrâ ad sinistram versus legere ita ut necessario initium librorum sit ubi nostrorum finis esset. persarum Litteræ hæ sunt quæ subjiciuntur.

ا ب ت ث ج چ ح خ د ذ ر ز ژ س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك گ ل م ن و ه ي

affines Litteræ sunt ب و پ ف ت د و ف :

sic que inter se connectuntur be cum vav. pe cum fe te cum dal fe cum vav et be sic cum chin adeoque modò hac, modo illâ utuntur in vocabulis exprimenda Litterâ sic ب acqua scribitur etiam ab. او پیل elephas scribitur etiam فیل

De nomine

Nomen prima orationis pars vocatur ab arabibus Ilism est autem vel substantivum dictum موصوف ut يحيا joannes vel appellativum res communes atque incertas significans aut collectivum numero singulari significans multitudinem ut الحي vel adjectivum وصف . صفت ذي نعت . dictum quod absque substantivo explicito vel implicito in oratione esse non potest.

De genere

Genus quod arabes Elguins جنس dicunt apud persas unicum est et invariabile tam in nominibus substantivis quam adjectivis nam خوب pulcher significat pulcher pulchra pulchrum et sic de reliquis,

De numero et casu

Numerus عدد dictus apud persas duplex est singularis qui mufred dicitur et pluralis qui djem's dicitur

Numerus pluralis fit additis nominativo singulari particulis ان ها nimirum in nominibus hominum

Cetrorumque animantium addita terminatione ان
ut vir مرد viri مردان Schah شاه rex شاهان reges mulier
زن mulieres زنان alius دیکر alii دیکران socius همراه
socii همراهان

Terminata autem vocali nostra à vel v. seu litteram
Elif ا aut Vaw و quiescentibus post homogeneam
vocalem aut ante ان litteram ي vitando concursum
duarum similium litterarum ut desinant in یان
ut doctus دانا docti دانایان prefectus کتخدا prefati کتخدایان
vitiosus بدخو vitiosi: بدخویان porro desinentia in nostrum
a vel. hocest ه otiosum sive quiescens immediate
post fetham addiscunt ante an ان litteram ك
ut desinant in کان بنده servus بندکان servi ubi etiam
illud ه finale otiosum plerumque elliditur scribitur
que بندکان servi sic فرشته angelus فرشتکان
angeli بیکانه ignotus بیکانکان ignoti فرستاده
missus فرستادکان missi.

In Aliquibus nominibus peculiariter substantivis fit
pluralis numerus addita terminatione ها ut بازار forum
بازارها fora بال ala بالها alae بیدار vigilia بیدارها vigiliae
in nominibus quoque desinentibus in ه o he otiosum
absorbetur saepe illud sic خانه domus خانها domus
تازیانه تازیانها scutica
non pauca tamen nomina utramque terminationem
admittunt ut فرشته فرشتها vel فرشتگان angeli sic
شتر شترها camelus camelis کناه کناهان scelera کناها sic ... سیاهان ... sic autem
Persae nominativum habent cui addito را suppletur
genitivus dativus accusativus praepositionem enim
omnem praefigunt nominativo unde ablativum
supplent ut etiam saepe dativum per praepositionem
nominativo praepositam Vocativus autem similis
est nominativo praeponitur quae aliquando یا vel ای
ایا aut certe nonnunquam loco ejus postponunt
nomini litteram ا ut پادشاها pro ای پادشاه o Rex
sed hoc Poetis relinque.
Nominum Persicorum declinatio fit per additionem
particulae را ra quâ suppletur ravius Genitivum

3

sepius Dativum et sepissime accusativum; cum enim duo nomina substantiva rerum diversarum in oratione continuantur alterum quod in Latinis loco Genitivi casus manet in persico in nominativo sed priori seu regenti additur in secundo ī breve fere ut apud arabes: ut كتاب پدرم kitabi pederi mery liber patris mei quod etiam potest reddi كتاب آن پدرم q: apatremeo si regens terminetur vocali ا aut و additur illi Keale ی ut یا بانا ی بغداد Banabadgadeimi خدای مردگان نیست deus deus mortuorum non est: quod si substantivum regens terminetur littera ی vel otiosa ه tunc illi additur ء kesrata hemze ut خانهٔ زکریا domus Zacaria ایلچی شاه legatum Regis: pro Dativo saepe etiam praefigitur nominativo praepositio vel separatim به ut بمن داد mihi dedit ut به او گفت aut vsit: بمن گفت ipsi dixit alian او را داد ipsi dedi مرا گفت mihi dixit accusativus cum indeterminate venit in orationem est semper similis nominativo ut دعا کردن precem fundere: determinatur autem particula را ut او را دیدم ipsum vidi کسی را گفت

Certam personam quendam occidi; Dicta autem particula Liberè seu separatim seu conjunctim adjicitur nomini immo nominibus ampliora simul iis eadem constructione continuantur ut كتاب پدر خود آوردم Librum patris mei attuli: Vocativus est ipse nominativus ut in casibus diximus: pro ablativo praeponunt praepositionem از vel quod idem est ز ut از پدرم a patre meo.

De Comparatione nominum Persicorum.

Persis formatur Comparativus adjecta positivo particula تر ter uti superlativus adjecto ترين ut كه vilis كهتر vilior به bonus بهتر melior بهترين optimus: irregulariter Comparativus habet post se praepositionem از ut خوبتر از ماه pulchrior Luna: superlativus vix usurpatur in Regimine:

De Speciè nominum,

Persicum participium est in نده ut گوينده Locutor خواننده Cantor سازنده musicus at in Compositis nominibus ponunt ور ver كر factor قلمكار sculptor گناهكار peccator

زرگر auri faber كفشگر auri faber sutor et in aliis
Compositis loco integri participii adhibent aliud
Participium quod in terminatione idem cum Imperativo
Persico aut si vis est ipsum participium mutilatum
suo ش ut گوي Locutor دروغ گوي prolator mendaciorum
دار tenens habens تاجدار Coronatum.

Nomen Loci et Temporis reddunt Persae per additionem
nomini Verbali actionis particulae seu nominis
گاه Locum et rarius Tempus ut نشستگاه Locum et
Tempus sessionis sic زيارتگاه Locus visitationis
عبادتگاه Locus adorationis

Persica nomen actionis saepe exprimitur per nomen
desinens pariter in ش vel يش additum imperativo
verbi ut a ديدن videre fit imperativum بين vide
et ab hoc بينش Visio sic ab آزمودن tentare آزماي Tenta
آزمايش Tentatio ab آسودن quiescere آساي
quiesce آسايش quies ab آميختن miscere آميز
misce آميزش mixtio a ستودن Laudare ستاي
Lauda ستايش Laus quod si passive ponendum

sit tale nomen tunc frequentius fit a participio

passivo addito گی ut à ستوده Laudatus participio

Passi: [illegible] ستوده fit ستوده گی seu unit: dempto finali ه

ستودگی Laudatio passiva sic ab آلوده pollutum fit

آلودگی pollutio passiva

Item saepe sumitur pro actione verbi tertia persona

praeteriti perfecti ut درخواست postulavit et ipsa

postulatio خرید و فروخت emi et vendidi emptio et

venditio Commercium. porrò ipse infinitivus

nominascens sumitur pro actione ut خوردن خورد

esionem unam comedit vel cibum sumpsit

Nomen unicum seu مرّه persae exprimunt addito

infinitivo verbi vel nominis actionis ی quod vocant

یای وحدت ut کردنی semel facere seu una actio

Diminutiva fiunt persis addita litterà ک praecedente

fathà ut à پسر filius پسرک filiolus مادر mater

مادرک matercula کنیز ancilla کنیزک ancillula

Persis autem locale collectivum fit adjecto ستان

vel زار ut گلزار Locus ubi multa Rosa مرغزار pratum

Dicitur et چرغ جا candelabrum خواب جا Lectus.

De Numeralibus

1	یك	20	بیست
2	دو	21	بیست ویك
3	سه	22	بیست ودو
4	چهار	30	سی
5	پنج	40	چهل
6	شش	50	پنجاه
7	هفت	60	شست شصد
8	هشت	70	هفتاد
9	نه	80	هشتاد
10	ده	90	نود
11	یازده یانزده	100	صد
12	دوازده	200	دوصد دویست
13	سیزده	300	سیصد
14	چهارده	400	چهارصد
15	پانزده	500	پانصد
16	شانزده	600	ششصد
17	هفده	700	هفتصد
18	هشده هژده	800	هشتصد
19	نوزده		

900	نهصد	10000	ده هزار
1000	هزار	100000	صد هزار
2000	دو هزار	۲	

Tabula numerorum Ordinalium

Primus	نخستین	Vicesimus primus	بیست و یکم
Secundus	دوم	~~vicesimus se~~	~~بیست و یکم~~
		vicesimus secundus	بیست و دوم
tertius	سوم	vicesimus tertius	بیست و سوم
quartus	چهارم	tricesimus	سیم
quintus	پنجم	quadragesimus	چهلم
sextus	ششم	quinquagesimus	پنجاهم
septimus	هفتم	sexagesimus	شصتم
octavus هشتم		septuagesimus	هفتادم
nonus	نهم	octogesimus	هشتادم
decimus	دهم	nonagesimus	نودم
		Centesimus	صدم
undecimus	یازدهم	Centesimus primus	صد و یکم
duodecimus	دوازدهم	Centesimus secundus	صد و دوم
decimus tertius	سیزدهم	Centesimus tertius	صد و سوم
decimus quartus	چهاردهم	ducentesimus	دویستم
decimus quintus	پانزدهم	trecentesimus	سه صدم
Vicesimus	بیستم	myllesimus	هزارم
		bis millesimus	دو هزارم

Persa distributiva nomina reddunt

Persae distributiva nomina reddunt vel per plurale cardinalis numeri quem etiam reduplicam ut یکان یکان یکان &c singuli چهاران چهاران quaterni vel per reduplicatum in singulari ut یک یک a sepiun یکا یک singuli دودو vel دوبادو Bini vel addito ی ut دوی Bini

De Pronominibus Personalibus et Demonstrativis

Singularis

Ego	من	tu	تو
mei et ame	مرا vel ازمن	tui et a te	ازتو
mihi et adme	مرا a بمن	tibi et adte	ترا a بتو
me	مرا	te	ترا

Pluralis

nos	ما rarius مایان	vos	شما rarius شمایان
nostri et anobis	ازما	vestri vestrum	ازشما
nobis	مارا et بما	vobis et advos	شمارا a بشما
nos	مارا	vos.	شمارا

Ille is	او	illi i los	ایشان
illius	ازوه ازو	eorum ab iis	ازایشان
illi	اورا	iis ad eos	ایشانرا بایشان
illi ei ad eum	باو بدو بوی	eos.	ایشانرا
Illum eum	اورا		

مایم	منم
شمایید	توی
ایشانند	اوست

Reciproco Turcico کندو ipse respondet Persicum خود et خویش ac خویشتن, خود ergo omnibus personis servit ut خود ego ipse توخود tu ipse وخود ille ipse ماخود nosmet et suis personalibus خودگفت ipsemet dixi خودگفتم ipsemet dixi aequivalet q: sepe relativo Latino sui sibi se ut باخود secum خودرا sibi se خویشتنرا آراستن Vocus se سوی خویش semet ipsum ornare

Demonstrativum propinqui est این hic, زینه ازین huius ex hoc ازینرا et باین vel ini بدین huic ad hunc

اینجا hunc Pl: ~~[illegible]~~ اینان vel اینها hi hæ homines ablis اذینها his et hos ایناتوا: in aliquibus pro vel ponitur ا et cum nomine suo tunc coalescit ut امروز pro این روز hodie, sic امشب hac nocte امسال hoc anno امحال hoc statu jam

De Pronominibus relativis

Persica pronomina relativa fere omnia redduntur per که indeclinabile quum significat qui quæ quod sed کی quodammodo declinabile cum significat tanquam interrogativum quis ut کی و که quicunque کیست quis est کرا دادی cui dedisti; Casus autem relativi که supplentur eodem modo quo in Turcicis et Arabicis modo dictum est آن مرد که دی اورا دیدی ille homo quem heri vidisti Omittitur tamen interdum illa pronominis repetitio ubi absque hoc intelligi potest ut این مرد که بینی hic vir quem vides

چه neutraliter interrogat in Turcicum نه et quodammodo declinari potest کیم respondet Turcico قنغی quis qui qualis quodnam quale انکه qui illequi celuyqui اناانکه illequi. کی pro arabico ما

his autem prefixo هر fiunt quasi universalia respondentia nostri in cunque ut هرانکه هرکه quicunque هرچه et هرنه quodcunque quicquid هرکم respondet Turcico هرقنغی et هربکی unus cunque de totum.

De Pronominibus possessivis

Porro nulla sunt pronomina possessiva separata seu vel ipsa primitiva postponunt nomini Rei possessae constructione substantivi cum substantivo ut پدرم pater meus ادرتو mater tua سرو filius ejus پدرما pater noster پدرشما pater vester پدرایشان pater illorum: filii mei پسرلرم

پسر تو pueri tui sic pro reciproquo in omnibus personis non ponunt tantum خود ipse پسر خود filium meum in quo eodem sensu usurpatur etiam خویش ipse vel utuntur affixis propriis nempe personae م ut پدرم pater meus pro secunda ت ut پدرت pater tuus pro tertia ش ut پدرش pater ejus شاکردانش discipuli ejus

De Verbis.

Verba porro a genere sunt transitiva seu activa ut دیدن videre vel intransitiva seu neutra ut مردن mori vel Passiva ut کردیدن fieri Vulnerari شدن esse fieri, vel Communia id est activa simul et Passiva ut خستن Vulnerare et vulnerari; آمادن vel آمودن parare et parari, گشادن aperire et aperiri نمودن ostendere et apparere آموختن docere et discere آمیختن miscere et misceri: eodem tamen modo in utraque significatione conjugantur.

Derivativa habent multa et varia ab Imperativo fiunt

incetta infinitivam facientia in بدن ejusdem significationis cum primitivis ut ab آمیزدن miscere Imper. آمیز misce fit آمیزیدن miscere, sic ab آموختن discere vel docere Imper. آموز disce آموزیدن discere vel docere a جستن saltare جه salta جهیدن saltare ab آمدن venire آی veni آییدن venire et alia quae ad for. Ludovicum de Dieu, ejusdem Rudimentis Linguae Turcicae

Ab his autem verbis seu infinitivis cum in یدن desinentibus derivantur alia in انیدن desinentia, atque haec si ex intransitivis deriventur sunt transitiva si a transitivis fuerint dupliciter transitiva seu intransitiva in secundum nostris Turcicis transitivis respondentia ut á تابیدن splendere تابانیدن facere splendere, á جریدن pasci جرانیدن pascere جنبیدن moveri, جنبانیدن movere افتیدن vel uni افتادن cadere افتانیدن facere cadere prosternere: آموزیدن discere

آموزانيدن docere, آيدن venire آيانيدن facere venire

tica پوشيدن induere پوشانيدن facere induere, چشيدن

gustare چشانيدن gustandum dare quod diceret Turca

طاتمق gustare طاتدرمق gustandum dare.

habent praeterea et Turcae multa verba auxiliaria actionibus servientia ut verbum substantivum بودن esse de quo infra کردن facere et civilium فرمودن imperare facere آوردن afferre portare ut etiam in turcicum ghetirmek ut ياد آوردن recordari, داشتن habere pro Turcico طوتمق ut دوست داشتن amare semper amico habere, ut dost tutmak, id. ساختن facere ut روشن ساختن illuminare, خوردن edere et pati ut بازی خوردن fallere غم خوردن moerore affici, تيمار خوردن curare برهم خوردن expavescere سوگند خوردن jurare خشم خوردن indignari, injustitiam pati; hinc et participia سال خورده qui multos devoravit annos تاب خورده dolore affectus

زدن Verberare pro Turc. چالمق ut بانگ زدن
vocem edere جار زدن Terrere حرف زدن Loqui بردن
ferre ut حسد بردن invidere, اعتقاد بردن credere, فرمان بردن
obedire [illegible] نمودن offendere التفات نمودن Estimationem
Commonstrare

Alia auxiliaria passionibus servientia sunt
شدن fieri respondens Turcico اولمق quod
passivum format subjunctum participio praeterito
cum passivo conjug. Verbi activi ut خوانده شدن Legi;
aut nomini adjectivo ut شرمسار شدن pudefieri

زمین بخش شد terra divisa est quasi facta est
divino sic گردیدن fieri ut پرگردیدند impleti sunt
غمناک گردید contristatus est تا شناخته گردد ut
agnosceretur; Item گشتن fieri, ut نمودار گشتن manifestari,
مدهوش گشتن porcelli; پوشیده گشتن obtegi; ناپدید گشتن
disparere; — یافتن invenire قرار یافتن confirmari
پرورش یافتن educari گرفتن capere, قرار گرفتن

stabiliri آمدن ut پدید آمدن manifestari
بوجود آمدن in lucem veniri, دیدن videre, رعایت
دیدن recipere honorem unde participium احسان دیده
beneficio affectum.

Composita habent quaedam ex praepositionibus
quae multis etiam verbis praeponuntur solum
modo ornatus gratia ut در quod ati significat in,
et eamdem saepe significationem verbo adfert
ut آمدن et اندر در رسیدن در intrare, در کردن intro impellere
در آوردن introportare, در خواستن postulare velle,
دریافتن invenire, consequi, et intelligere mente
assequi, sic بر significans supra verbo, se pedat
talem significationem ut بر آمدن ascendere, بر کردن
attollere, بر انگیزانیدن erigere, excitare, interdum
valet nostrum re, in compositione ut بر گردانیدن reverti
sic. بر گشتن retrocedere, recedere, reverti. interdum

Ornatus gratia praeponitur ut برکزیدن eligere

براسودن quiescere; برآشفتن conturbari indignari;

برانداختن evellere tollere; برنشستن conscendere, et

similia quae etiam sine بر idem fere significant

باز proprie significat rursus retro, et in

compositione, vim etiam aversionis habere videtur

ut بازداشتن retrahere cohibere impedire; باز

کرفتن retro capere; بازاستادن cessare abstinere;

بازامدن reverti; Dicitur et سرامدن advenire;

سرودن relegare; وانمودن declarare ostendere

facere نمودن وابس کردن et بسکردن satis facere

solvere, quasi satisfaciens facere;

De modis Temporibus personis numeris et conjugationibus Verborum in genere

Porro sequuntur arabes in divisione suorum modorum ac temporum, nempe in praeteritum in futurum (quod nonnulli Aoristum vocat Lud. de Dieu), in imperativum in infinitivum, et in participium; supplentur autem reliqua tempora, et modi per adjectionem particularum aut Literarum Capiti temporis intenti ut in Paradigmatibus explicabimus

Numerus ~~simplex~~ duplex singularis et pluralis

Duali hunc omnino caret persa

Personae tres in quibus nulla sexus aut generis ratio;

Conjugationes possunt statui duae: Cum enim infinitivum verbi conjug: exeat in دن ut dadan دادن dare, vel in تن ut داشتن habere; quantumvis in formatione temporum admodum nihil differant: duo conjungabimus paradigmata, praemissis 2a tamen ut jam

nominum, conjugatione verbi substantivi بودن

esse sum م sum:

De Conjugatione Verbi substantivi

Sing: م vel junctum nomini sum

ای conjunctim ی es

است vel conjunctim ست est

Plur: ایم vel یم sumus

اید vel ید estis

اند vel ند sunt.

Alia tempora formas regulariter a verbo بودن esse

ut: Erami fui بودم, eram بودی, erat بود, eramus بودیم, eratis بودید, Erant بودند

Futurum

Ero. بوم

eri. بوی

erit. بود

auxiliat: a باشیدن ero باشم, eris باشی, erit باشد.

Omnium Enim temporum personae etiam ut videre in hoc Verbo sunt per affixa praedicta Verbi substantivi

defecti supprimis tertia ـت seu ـس; ex eius futuro Loco ejus Posito د Imperativo باش esto: باشه sit regulariter infinitivo بودن vel باشيدن esse Partici: باشا Existens.

Negativa autem verba cum non habeant persa dicam hic necesse est نيم non sum; نئى vel نيستى non es ـست aut نه ست non est; نيست non est; Pl: نيم non sumus نايد non estis نه اند non sunt; Raro autem supprimimus quidquam nec tertiam quidem personam verbi substantivi; habemus q: verbum nostrum habeo correspondens nempe داشتن habere; unde jam tandem veniamus ad Paradigmata Verborum regularium.

De Conjugatione Verborum Persicorum

Ex duplici terminatione infinitivi duplicem pone statui conjugationem diximus supra caput 2. hujus quartae partis; Prima ergo sit Verborum infinitivum facientium in دن: secunda facientium eundem infinitivum in تن: ea autem sunt Verba secundae hujus conjugationis quae ante تن infinitivi habent consonantem aliquam duram ut sunt ف ش س خ post quas ut in prima parte dictum est ipsum د si adesset Legi deberet ut nostrum t. unde omnia quae molliorem consonantem sive Geminatam sive Vocali affectam aut quiescentem unam ex Litteris وي sunt primae conjugationis: Cujus paradigma ponemus more Arabico, incipiendo a tertia Persona Praeteriti utriusque numeri; tum ad secundas tum ad primas pergendo sic ad futurum Imperativum &c.;

Paradigma primæ Conjugationis

Vide Paginam 106. Grammaticæ Meninskianæ usque ad Paginam 111.

De Adverbio

adverbia qualitatem reddunt persæ per simplicia adjectiva aut ea circumscribunt adminiculo præpositionum ut in Turcicum habet.

Pro adverbia quantitatis utuntur nominibus ut بسيار multum اندك parum.

adverbia loci

apud Persas adverbia loci sunt كجا ubi اينجا hic istic آنجا اينجا hic illic آنجا illic يرسو in hac parte, آنسو in altera parte اينسو آنسو huc et illuc هرسوي هرجا ubique, undique; هرجا ubicunque

هرجا بنشيني بنشينم ubicunque manseris maneo

هرجا كه هركاه كه جنك ستوده من برهم

quandocunque fuerit bellum salvabor.

هرجا حضوعت باشد غالب بايم

ubicunque fuerit jurgium ego victor Existam.

Supra
دربر
بالا
زیر فرو infra
زیر وبالا
Supra infra.
درون
intus
بیرون
foris
درخانه
Domi
Coram بیش
پس
Post pone atergo
در پایش
ante anterius
درپس
Retro:
نزدیك
Prope
دور
Procul

جب وراست
a dextra a sinistra
Ad locum et
Per locum
كنجا بكجا
Quo
انجا باانجا
huc:
انجا باینجا بدینجا
Illuc et
Hic et ceteria
Unde ازكجا
ازآنجا ازاینجا
hinc et isthinc
de super ازبالا
adverbia Temporis
quando كی
اكنون كنون
nunc modo statim
anno Preterito پارسال
پیرارسال اونكیجیل
دی دیگر روز
heri hesterno die

پرندوش پریر
nudius tertius
دوش
heri Vesperi
امروز
hodie
امشب
hac nocte
بامداد
Cras mane
شام دوش شام
heri Vesperi Vesperi
Cras. فردا
هرروز
singulis diebus
روز بروز
Indies in diem
سال بسال
ex anno in annum
Semper همیشه
Continuo همواره
شب وروز
Die ac nocte

aliquando گاه گاه

Tarde دیر

هرگز

nunquam

Interrogandi

quare ser چرا

quidita چه سبب

quomodo چون

quantum چند چندان

quotien چند بار

Respondendi affirmative

Voce بلی هستی

بسر وچشم

Libenter

Respondendi negative

non نه

Demonstrandi

ecce اینک آنجی

بس ازان بتصکی

هرچند نقدر

چندان اولعده

چونس امکی خوش کملك

شاید بلکه

چون چنانکه | بچه

با هم | بله

De prepositione

Prepositionem persicae Construuntur cum nominativo sunt g:

de ab از زی

inde deinde ازانجا

ex his omnibus ازهمه ایشان

cum با

tecum باتو

vobiscum باشما

ivi cum illo با او رفتم

separata cum به unitata ب conjuncta

semiseparabiliter nomini prefixa eandem fere significationem habet ac ب arabicum sed plerumq. significat ad; cum refert dativum nostrum رفتم بشهر ivi ad urbem بدو گفتم dixi illi; etiam pro in tam de loco quam de tempore ut بشب in verbo ut گفتن بوقت خاموشي Loqui tempore silentii.

بر et ابر super supra juxta ut برمن supra me بر منوال مشروح modo supra explicato.

بي sine absq: ut بي شبهه absque dubio; بي هنر absq: virtute

پيش ante, ad apud penes coram et پس post pone cum de tempore agitur cum ablativo sepe construuntur ut پيش از اين ante hoc tempus در in et, درآنجا in illo loco, ibi; درآن روز in illo die

فرو vel فرود infra, seu proprie est nomen ut et sequentem (immo pleraque precedentem).

نزد seu constructive nezdi apud penes زير seu ziri پهلوي juxta a latere, سوي ad versus

ad partem میانی inter, in medio, بری et ازبری بجهت
بواسطه pro propter, causa mediante, ازجهت propter
ازبهر idem: iisq: praeponi possunt aliae praepositiones
ut درمیان inter, ازبهر اینشان propter illos, eorum gratia
ازفرود ab inferiori, infernè ازفرو ab illo ut Turcice
یاندن

De Conjunctione

Conjunctionis persicae sunt و et atque etiam
نیز etiam یا aut; لیکن sed, verum, لیک sed tamen
بلکه sed immo اکرچه etsi باانکه quamvis
هرچند که quantumvis quanquam. اما et
لیکن tamen, verumtamen اکر et si ور et وکر
ورنه nisi praeterquam جز praeter
بجز praeterquam بنابرین quocirca, itaq:
که quia, quod, ut زیرا et زیرا که quia nam
ازانجا که ideo quia, eo quod; چونکه quando quidem, cum
تا که ut, adhoc, ut: که autem saepe redundat tam in
Persico quam in Turcico:

De ordine Constructionis

Liberior in Persicis est ordo constructionis ad Turcicam in multis accedens, at in constructione duorum substantivorum et adjectivi cum substantivo cum arabico convenire adjectivum enim semper postponitur suo substantivo et annexum preponitur ei cui annectitur, substantivum regens alterum in Genitivo huic preponitur ut in Arabicum ut: روی نیکو حسن الوجه کوزل یوزلو pulcra facie روی خوب وجه الحسن نیک روی quod si eadem inverso modo inveniam خوب روی et نیکو روی sciam esse composita instar Turcici کوزل یوزلو pulcher facie.

atque innumera hujus modi sunt composita tam Persica quam etiam Arabica quibus referta sunt ipsorum Turcicorum scriptorum comprenere Libros.

Unde antequam ad magis speciales Regulas sintaxeos veniamus agendum videtur serio circa quae ex arabica et Persica Lingua veniunt in unum in Linguam

Turcicâ:

De Concordantiâ nominum cum nomine.

In Turcicis adjectivum postponitur suo substantivo quod ei annectitur annexione Prolativâ quam arabes vocant اضافۀ لفظیۀ sed in quocunque casu in nomen annexum nempe substantivum Kesram tantum ultimam ejus consonantem ut بر fructum بر شیرین et hic ut video nihil adscribitur; sed in nominibus in vocales desinentibus sive per ا و ی expressam sive per otiosum ه finale indicatam adscribitur etiam realiter ی vel ۀ ی nempe terminatis litterâ quiescente ا vel و: ۀ autem nominibus in ی vel ه desinentibus ut پارسا religiosus پارسای آگاه religiosus vigilans ایلچی Legatus ایلچی بزرك Legatus magnus تیهو perdix تیهوی رفتار perdix egregii incedens میوه fructus میوۀ شیرین fructus dulcis, جامۀ ناپاك vestis sordida

utriq; igitur non ponitur in declinatione particula casus determinativa, ut ایلچی بز بکا لفت legato magno dixi; آن میوهٔ شیرینی یدی illum fructum dulcem comedit; sed Plurali substantivo, ut plurimum affigitur Characteristica Pluralis manente adjectivo, in singulari, ut میوه‌های شیرین میوه شیرین fructus dulces; sic in declinatione, دوستانا قدیمی کفتم amicis antiquis dixi:

Persica porro adjectiva similiter aut suo modo praeponunt ut خوب عورت aut postponunt more Persico زن خوب Pulcra mulier; sic دوستان قدیمی دیدم amicos antiquos vidi; nota tamen non posse talia adjectiva arabica aut persica postponi substantivis Turcicis, sed haec deberent ~~aut~~ ~~Persica aut arabica, non poni substantivis turcicis~~ ad libitum ut non potest dici, یمش شیرین sed bene
2 شیرین یمش dulcis fructus; sed ad hoc ut illud, شیرین postponere possim, opus est substantivo, aut arabico,

cum Persico ad Libitum; si ergo dicendum esset

cum arabico زخم تيغي vel زخم شمشيري seu زخم تيغي

aut cum Persico بر تيغي vel ضرب تيغي fructum dulcem

sic non potest Turcice dici; قلج تيغي sed optime

شمشير تيغي Vel cum arabico سيف تيغي ictum

Gladium; quod intelligendum est de annexione

substantivi cum substantivo de quo infra.

Porro in concursu duorum substantivorum

utuntur simplici aut sive reali annexione

absq: alia Genitivi nota, كتاب بابام Liber patris

mei, سعيد مرد salus hominis حكايت آن روباه

historia illius vulpis اقليم پارس regnum Parthorum

درگاه خدا Aula Dei; atque perpetuo est in

quolibet casu terminatio Prioris, seu annexi

substantivi additur nimirum Kesra, h. e. calci

Prioris nominum illud i. Breve quo annectitur

alteri substantivo immutato, quod tamen modo

nostro diceremus in genitivo; si autem nomen

annexum desinariis ا ا - و realiter adscribitur ي. et si desinariis ي velis o vela, adscribitur hemza ء cum kesra i. eo modo quo tibi explicavi ocurregi de concordantia adjectivi cum substantivo پاشای شام Gubernator damasci كتخدای صدر Prefectum aulae supremi ministri. كبك دری perdix sanguis بوی گل odor Rosae پادشاه بیدار Regnum Patiens خانهٔ برادر domum fratris hanc autem annexionem realem vocant plerumque اضافة لاميه quae potest resolvi per ل Li particulam arabicam possessionis indicativam et significativam, Annexionem autem substantivi cum adjectivo, et metaphoricam seu quae realem possessionem nihil habet vocant اضافة بيانيه annexio Explicativa, ut ايام گذشته dies praeteriti: خواب نوشين somnus suavis من مسكين ego pauper, sic دايهٔ ابر nutrix nubes, خلعت نوروز Vestis aequinoctii باران رحمت pluvia misericordiae Sciendum etiam Persas dum utuntur hujusmodi annexionibus, etiam si nomina sint arabica eodem modo

la afferre adjecto nimirum i ultimae consonanti aut
vocali annexi, immo si Arabicum nomen exeat
in ة proferendum est à tunc in constructione
certum sit in ت. et huic addunt suum ة breve ی.
ut شفاعت تمناي petitio intercessionis sicut دعوي جعني
مولي
innumera autem sunt nomina hujus modi composita
Persica, quae fere ad libitum in scriptione aut connectuntur
aut separatim scribuntur tam ex duobus substantivis
quam ex adjectivo praeposito substantivo, et maxime
ex participio postposito sive illud sit integrum, sive
diminutum simile Imperativo et ex substantivo
ut praeter allata exempla سرهنك زاغ چنك apparitor
unguibus Corvi armatus سرو ناز خوب رفتار Cupressus
jucunda instar arboris Paradisi motum habens مار
گزيده a serpente punctus جهانديده mundum pervagatus
كوشه نشين sedens in angulo تيرانداز jaculator sagittarum:
Persae vero quidquam reticent, sed et ipsum Verbum

Substantivum plerumq: exprimunt; quod si tanquam auxiliare fuerit propter duo Verba repetendum tunc ut plurimum primo tantum apponitur cujus alias contrarium faciunt Turcæ; ut دست تطاول

بجال رعيت دراز كرده بود وجور واذيت اغاز كرده ~~بود~~ pro كرده بود
manum iniquitatem in subditorum bona extenderat et injuriis ac vexationibus eos exagitare cœperat

sic دهقانى جهت ذخيره مقدار غله نهاده بود وابواب تصرف دران

مسدود كردانيده subauditur بود. quidam Villicus per modum provisionis certam quantitatem frumenti reposuerat in hortum portasque usus illius obseraverat quod sic turcice reddit huiusmodi autor بر دهقان انبارينه بر مقدار غله بنهاده ابواب

دست تصرفي انده رد وابواب تنغي سد نخشدي

Certum cum significatur possessio ut in Latinis, ita in Persicis construitur Verbum substantivum cum genitivo ي nisi velimus esse potius dativum prout dicitur particula ل li arabica nota

dativi, quae tamen cum denotet dominium et
possessionem mihi videtur potius dicenda
Genitivi et dativi simul sic dicitur کراست این کتاب
pro کرا است in kitab, cujus est hic liber, کرا مجال
مقالت باشد cujus est audacia loquendi, sic; شاه
فرمود تا هر که تیر از حلقهٔ انگشتری بگذراند خاتم او را باشد
Imperavit rex ut quicunque sagittam per annuli
circulum seu foramen trajiceret annulus ipsius
esset seu annulum praemium haberet;
Cum autem Persae habeant verbum ejusdem
significationis cum nostro habeo, nempe
داشتن habere; tollitur tota illa difficultas
quae ostensa quantisper detinuerat, sic dicam
چه حال داری vel in plurali چه حال دارید quodam
statum habetis
Persica verba activa regunt plerumque accusativum
aut determinativum sub terminatione prout
sensus exigit determinativi quod hoc unico exemplo
patet

مالداری شنیدم که خست نفس جبلی در نهادش همچنان متمکن
بود که نانی بجانی از دست ندادی وگربهٔ ابی هریره را بلقمهٔ ننواختی
وسگ اصحاب کهف را استخوانی نینداختی فی الجمله خانهٔ او را
کسی ندیدی در گشاده وسفرهٔ او را سر گشاده

Quemdam opulentum fuisse audivi cujus animum
ita invaserat vitium avaritiæ ut ne unum
quidem panem pro aliquâ animâ salvanda
ex manu depromptum neque felem ebulmeros
vel una bucella demulserat neque cani septem
dormientium ejus speluncæ osseum projiceret
ejus summâ nemo umquam viderat domum
ejus portâ apertam mappam ve distensam.

Cum duobus etiam accusatoribus contrahendus
non nullam ور تحفه نکتبایم hominem
relinquamus dormientem دید سر بر آورد وکاروان رفته
caput extulit viatorque profectus vidit:
multa sunt quae dativum requirunt بسی یار رفت
خیر کجا locum nunciavi دذف dare طالب شدند

ambire et alia fere omnia;
Sic etiam pleraque ejusdem significationis
regunt ablativum quae in turcica ترسيدن
timere, كچمك transire per.

Finito 20. 9bre 1745.

ambire et alia fere omnia;
sic etiam pleraque ejusdem significationis
regunt ablativum quae in turcicum ترسيدن
timere كذاريدن transire per.

Finito 20. 9bre 1745.

